

De vorm- en onderhoudssnoei van hoog- en halfstamfruitbomen

Vormsnoei

1. Inleiding

Onder hoogstam verstaan we bomen waar de kruin begint op 1,8 tot 2,25 m, bij halfstam is dat 0,9 tot 1,5 m. Een hoog- of halfstamfruitboom van goede kwaliteit heeft, net zoals een sierboom, een stevige en rechte stam waarop een regelmatige kruin staat.

Wat is het verschil tussen een sierboom en een fruitboom?

Sierbomen:

- **Wortelgestel:** zo sterk mogelijk om een sterke groei te bekomen, meestal een wortelgestel van een zaailing
- **Stam:** wordt later dikwijls opgekroond
- **Kruin:** mag later vrij uitgroeien en hoeft niet open te zijn

Fruitbomen:

- **Wortelgestel:** sterkte hangt af van de gewenste groeikracht
- **Stam:** wordt later niet opgekroond, soms wordt een tussenstam gebruikt
- **Kruin:** moet luchtig zijn om kwaliteitsfruit te kunnen kweken over gans het kruinvolume

2. Stamvorming

Stam met het ras

Kan enkel toegepast worden voor groeikrachtige rassen die een rechte stam vormen zonder dat ze gesteund moeten worden. Bijvoorbeeld:

- **Appel:** Jaques Lebel, Bellefleur, Keuleman
- **Peer:** Clapp's, Beurré Hardy, Legipont, St Remy
- **Pruim:** Reine Claude d'Althan, Reine Claude d'Oullins, Belle de Louvain

Oculeer laag en snoei de oculatietwijg (het snoer) in op 2/3 en op de stomp. Onder het verlengenisooog breek je enkele ogen uit. De sterkgroeïende zijscheuten worden ingenepen.

Het volgende voorjaar moet je insnoeien op 6 tot 7 ogen boven de gewenste stamlengte, 2 scheuten innijpen.

Stam gevormd door de onderstam

Kan toegepast worden indien een vegetatieve onderstam werd gebruikt die de goede eigenschappen bezit om een stam te vormen. Bijvoorbeeld:

- **Appel:** MM 111
- **Pruim:** Brompton
- **Kers:** F 12/1

Hier kweek je de onderstam op tot de gewenste hoogte en plaatst dan een ent met vier tot zes ogen van het gewenste ras.

Stam met een tussenstam

Wordt toegepast indien het ras noch de onderstam een goede stam vormt of onvoldoende groeikracht bezit. In dit geval wordt een tussenstam geoculeerd en verder behandeld zoals hoger. Op de gewenste hoogte gekomen wordt een ent van het gewenste ras geplaatst.

Voorbeelden van tussenstammen:

- **Appel:** Keuleman, Pomme d'Or, Peau de Vache
- **Peer:** St Remy, Beurré Hardy, Winterkeizerin
- **Pruim:** Brompton
- **Kers:** F 12/1

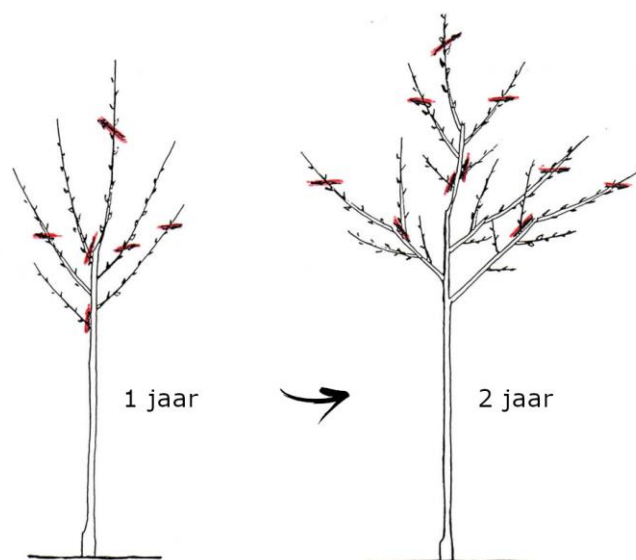
3. Kruinvorming

Voor een kruin met harttak

Eenjarige kruin:

- Behoud de verlengenis en snoei die op 70-80 cm.
- Kies 3 of 4 goedgeplaatste twijgen die op regelmatige afstand rondom de stam staan en die je behoudt. De rest snoei je weg.
- Snoei de behouden twijgen in op een oog dat goed gericht is, de sterkere twijgen snoei je in op een oog dat lager staat dan die van de zwakkere twijgen, zodat je 3 of 4 gesteltakken krijgt onder een hoek van 46-60° met de stam.

kruin met harttak

Figuur: de rode lijnen geven aan waar en in welke richting je je boom moet snoeien.

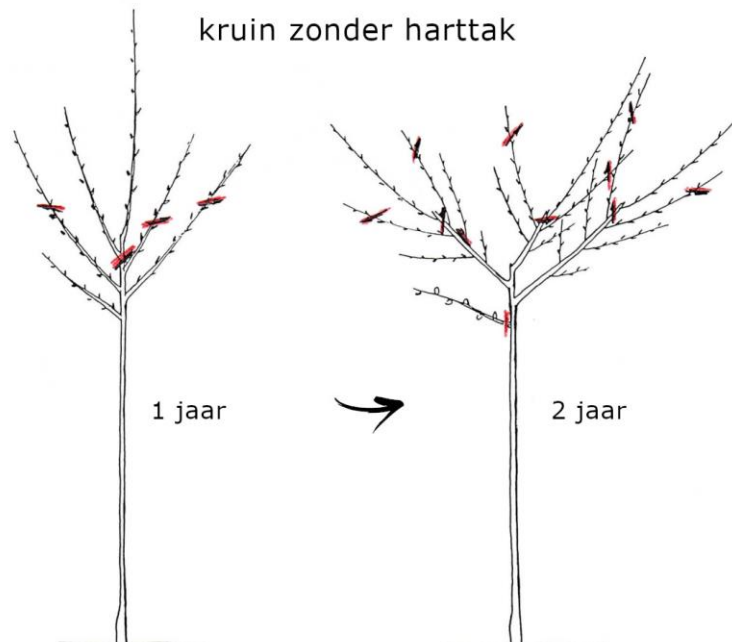
Tweejarige kruin:

- Door de vorige snoei zijn verlengnissen en zijtwijgen ontstaan.
- Snoei de verlengenis van de stam opnieuw terug zoals het vorige jaar.
- Behoud 1 of 2 goed gerichte zijtwijgen, als ze zich op minimaal 75 cm van het onderste gestel bevinden. Snoei ze terug op een goed gericht oog op ongeveer 2/3 van de basis.
- Snoei de verlengnissen van de zijtakken terug tot op ongeveer 2/3 van hun oorspronkelijke lengte, op een oog dat in de gewenste richting staat (soms naar buiten, soms naar binnen).

Voor een kruin zonder harttak

Eenjarige kruin:

- Snoei de harttak weg.
- Kies 3 of 4 goed gerichte twijgen die op regelmatige afstand rondom de stam staan en ongeveer dezelfde takhoek vormen. Snoei ze tot op 1/2 tot 2/3 van hun lengte. De sterkst groeiende snoei je verder in dan de zwakkere.
- Zwakkere zijtwijgen kan je eventueel horizontaal afbuigen om enkele vruchten te geven in de eerste jaren.

Tweejarige kruin:

- Door de vorige snoei zijn de zijtwijgen vertakt.
- Behoud per gesteltak 2 twijgen die in het verlengde van de gesteltak groeien. De verlengenis snoei je weg. Het punt waar de vergaffeling van de gesteltakken plaatsvindt, moet zich op 70 tot 80 cm van de stam bevinden, anders krijg je een te dichte kruin.
- Met deze 6 takken bouw je de kruin verder op.
- Snoei jaarlijks 1/3 van de verlengenis weg en verwijder te steil ingeplante twijgen.

Onderhoudssnoei

1. Inleiding

Een hoog- of halfstam heeft gesteltakken die geheel bekleed zijn met kort en lang vruchthout, tot in het hart van de boom. Om een dergelijke boom te bekomen moet de vormsnoei nog enkele jaren worden verder gezet in de boomgaard.

Deze vormsnoei bestaat uit volgende ingrepen:

- Het verwijderen van de zwaarste **rugscheuten** op de gesteltakken
- te **steil zijhout** eventueel afbuigen om de vruchtbaarheid te versnellen
- vlak zijhout behouden als **vruchthout**

Hoe sterker de boom **groeit**, hoe meer lang hout je moet **bewaren**. De koptak moet je op een bepaald ogenblik omzetten op een niet te steile zijtak met bloemknoppen, zodat hij niet verder in de hoogte groeit. Ook gesteltakken die te lang worden kan je op die manier behandelen.

Na enkele jaren worden **vruchten** geproduceerd en neemt de groei van de takken af. Door het gewicht van de vruchten gaat het vruchthout afhangen en minder licht ontvangen. We noemen dit vruchthout '**afgedragen vruchthout**'. Dit vruchthout produceert veel vruchten maar deze blijven klein en hebben een minder goede kwaliteit dan vruchten aan jong vruchthout. Door de **onderhoudssnoei** kunnen we het vruchthout verjongen.

2. De onderhoudssnoei = sleunen

Omdat het snoeien van hoog- en halfstammen grotendeels met een **boomzaag** gebeurt, noemen we deze snoeiwijze sleunen. Het sleunen bestaat uit de volgende ingrepen:

- **Wegnemen van waterloten op de stam en de gesteltakken**
Zaag de takken met voet weg op de stam, indien op die plaats zwakker hout gewenst is (zo niet kale gesteltakken). Dit doe je best in de zomer: aftrekken in kruidachtige toestand, of bij kale gesteltakken afbuigen. Te veel waterloten ontstaan als je de vorige winter sterk gesnoeid hebt.
- **Wegnemen van het afgedragen vruchthout**
Doe dit bij voorkeur op een reeds bebotte, tweejarige twijg die naar buiten is gericht. Doel van dit wegnemen is om de juiste groeiprikkel te geven om nieuw vruchthout te krijgen en voldoende ruimte (licht) te bekomen voor het nieuwe vruchthout.
- **Wegzagen van kruisende takken** of takken die teveel licht wegnemen van naburige takken (concurrerende vruchttakken)

3. Opmerkingen

Indien een boom **meerdere jaren niet werd gesnoeid** is het beter om niet alles in één keer weg te nemen, maar dit te **spreiden over enkele jaren**. Hoewel een **drastische snoei** vaak een sterke groeireactie teweegbrengt, **verzwakt** het de boom. Hij is ook niet in staat de gemaakte wonden in korte tijd af te grendelen. Hierdoor wordt hij nog kwetsbaarder voor aantastingen door wondparasieten.

Kankergevoelige rassen van appel en peer sleun je best in de **wintermaanden** (januari of februari) omdat bij lage luchtvochtigheid en lage temperaturen minder kankerverspreiding plaatsvindt.

Bij **steenfruit** sleun je best in de **zomer**, direct na de pluk. In die periode kan de boom de gemaakte wonden nog afgrendelen, zodat parasieten zoals loodglans en bacteriekanker minder kans krijgen om de wonden te infecteren.